

Оксана Міхесва

*кандидат педагогічних наук, доцент,
в.о. завідувача кафедри соціальної роботи
Українського державного університету
імені Михайла Драгоманова
м. Київ*

МІЖВІДОМЧА ВЗАЄМОДІЯ У ПРОЦЕСІ СОЦІАЛЬНОЇ ПІДТРИМКИ ДІТЕЙ-СИРІТ ТА ДІТЕЙ ПОЗБАВЛЕНИХ БАТЬКІВСЬКОГО ПІКЛУВАННЯ

У статті розглянуто питання міжвідомчої взаємодії у процесі соціальної підтримки дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування. Визначено роль різних державних та громадських інституцій у забезпеченні комплексної допомоги цій категорії дітей, зокрема соціальних служб, закладів освіти, органів опіки та піклування, медичних установ та громадських організацій. Проаналізовано основні форми і механізми координації дій між установами, які забезпечують соціальний супровід, психологічну підтримку, освіту та соціалізацію дітей. Наголошено на важливості міжвідомчої взаємодії для підвищення ефективності соціальної підтримки та захисту прав дітей. Зроблено висновок, що системна координація діяльності різних установ сприяє комплексному розвитку та адаптації дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, у суспільстві.

Ключові слова: міжвідомча взаємодія, соціальна підтримка, діти-сироти, діти, позбавлені батьківського піклування, координація, соціальна робота, захист прав дітей.

Соціальна підтримка дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, є одним із пріоритетних завдань державної політики у сфері захисту прав дитини. Ця категорія дітей є особливо вразливою, оскільки вони стикаються із ризиками соціальної ізоляції, обмеженого доступу до освіти, охорони здоров'я та соціальних послуг. Ефективне вирішення цих проблем потребує комплексного підходу та налагодженої взаємодії різних державних і громадських інституцій.

Міжвідомча взаємодія у цьому контексті забезпечує координацію дій органів опіки та піклування, центрів соціальних служб, закладів освіти, медичних установ, правоохоронних органів та громадських організацій. Недостатня координація між установами часто призводить до дублювання послуг, втрати важливої інформації про дітей та зниження ефективності соціального супроводу. Саме тому вивчення механізмів міжвідомчої взаємодії є актуальним завданням сучасної соціальної роботи [1, с.59].

Міжвідомча взаємодія передбачає системну координацію дій різних установ та спеціалістів для забезпечення комплексної підтримки дітей. Ключовими учасниками цього процесу є: органи опіки та піклування, які здійснюють контроль за життєвими умовами дітей, оформлюють документи на отримання соціальних та матеріальних послуг і забезпечують правовий захист; Центри соціальних служб, що здійснюють соціальний супровід, консультують дітей та їхніх опікунів, організовують адаптаційні та навчальні програми; заклади освіти, які надають освітні послуги та підтримку в соціальній адаптації дітей, організовують виховні заходи та психологічний супровід; медичні установи, що здійснюють медичне обстеження та лікування дітей, контролюють їхнє фізичне та психічне здоров'я; громадські організації, які беруть участь у соціальній та психологічній підтримці дітей, організовують тренінги, культурні та дозвілєві заходи, а також допомагають у залученні ресурсів для дітей.

Ефективна міжвідомча взаємодія передбачає встановлення чітких механізмів обміну інформацією, спільного планування заходів та систематичного моніторингу результатів соціального супроводу. Наприклад, у разі влаштування дитини до сімейної форми виховання, органи опіки повинні спільно з соціальними службами оцінити готовність сім'ї, забезпечити психологічну підтримку дитини та контроль адаптації, а заклади освіти – організувати інклюзивне навчання та соціальну адаптацію [2, с.77].

Практичні моделі взаємодії показують, що успішна міжвідомча робота сприяє підвищенню якості соціального супроводу та захисту прав дітей, зниженню ризику соціальної ізоляції та маргіналізації дітей, ефективному використанню ресурсів різних установ і організацій, формуванню індивідуальних планів підтримки для кожної дитини з урахуванням її потреб та обставин [3, с. 26].

Однак можуть виникнути у процесі налагодження міжвідомчої взаємодії певні проблеми, а саме: недостатнє регулювання обміну інформацією між установами, відсутність єдиних стандартів міжвідомчої взаємодії, обмежені ресурси для навчання фахівців та низька обізнаність громадськості щодо прав дітей-сиріт [4, с.42].

Міжвідомча взаємодія є ключовим фактором ефективної соціальної підтримки дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування. Її впровадження дозволяє забезпечити комплексний підхід до вирішення соціальних, психологічних, освітніх та медичних потреб дітей, сприяє підвищенню якості надання соціальних послуг та формуванню безпечного середовища для розвитку дитини.

Перспективи подальших наукових досліджень пов'язані з розробленням ефективних моделей міжвідомчої взаємодії, впровадження єдиних стандартів обміну інформацією та моніторингу результатів соціальної підтримки.

Крім того, актуальним є вивчення інноваційних методик координації роботи різних установ і підвищення кваліфікації фахівців соціальної сфери для роботи в командних міжвідомчих структурах.

Список використаних джерел

1. Спільно до нових послуг. Керівництво із впровадження соціальних послуг для сімей з дітьми в громадах. Частина 2. Ведення випадку та міжвідомча взаємодія. Посібник / Дацаківська О.Ю., Стельмах С.С., Максименко К.М. Київ, 2021. С.57-62.
2. Міхеєва О. Мирошніченко Н. (2025) Система реабілітаційної підтримки дітей-сиріт та дітей позбавлених батьківського піклування. Науковий часопис Українського державного університету імені Михайла Драгоманова. Серія 19. Корекційна педагогіка та спеціальна психологія. Випуск 49. С.75-80.
3. Міхеєва О.Ю. Налагодження партнерства у громаді як окремої складової соціальної роботи. Партнерська взаємодія у системі інститутів соціальної сфери: збірник матеріалів IV Міжнародної науково-практичної конференції (10 листопада 2022 р., м. Ніжин) / За заг. ред. О. В. Лісовця та С. О. Борисюк. Ніжин : Видавництво НДУ ім. М. Гоголя, 2022. С.25-26.
4. Роєнко С. (2020). Соціально-правовий захист дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування. Соціальна робота та соціальна освіта. Випуск 1(4). 2020. С.40-49.

Юлія Ніколайчук

*здобувачка третього (освітнього-наукового) рівня вищої освіти
кафедри соціальної роботи,
Український державний університет імені Михайла Драгоманова,
м. Київ*

РОБОТА З СІМЕЙНИМИ КОНФЛІКТАМИ: МЕДІАТИВНІ ТЕХНІКИ У ПРАКТИЦІ ФАХІВЦІВ ЦЕНТРІВ СІМ'Ї

У статті розглядаються теоретичні засади та практичні аспекти застосування медіативних технік у роботі фахівців центрів сім'ї. Проаналізовано основні медіативні техніки (активне слухання, рефреймінг, техніка «одного кроку вперед», кокус та укладання угод) і